



Effektrapport 2024

STORT **TACK** TILL
ÅRETS ALLA
MR-FÖRSVARARE



**FONDEN
FÖR
MÄNSKLIGA
RÄTTIGHETER**



INNEHÅLL

Inledning.....	1
Vad vi arbetar för.....	1
Vår verksamhet under året.....	2
Kvalitetssäkring.....	6
Exempel på resultat från året.....	7
Vår organisation, verksamhet och inriktning.....	9
Metoder för vårt arbete.....	10
Lärande och bidrag till förändring.....	11

ETT PAR ORD FRÅN VÅR STYRELSEORDFÖRANDE LISA-GUN BERNERSTEDT

2024 präglades av ett hårdnande tryck mot civilsamhället, med fortsatt krympande demokratiskt utrymme och fler hinder för människorättsaktörer. Finansiering minskar, kritiska röster misstänkliggörs och aktivister hotas. Auktoritära tendenser förstärks, ofta med hänvisning till säkerhet eller traditionella värderingar. Även i Sverige märks utvecklingen genom en mer polariserad debatt om bistånd och mänskliga rättigheter, ifrågasättande av civilsamhällets roll och nedskärningar som försvårar långsiktigt arbete.

Trots detta visar 2024 också på civilsamhällets resiliens. Nya samarbeten och digital organisering har stärkt möjligheterna att försvara rättigheter. MR-Fonden har under året kunnat se hur vårt stöd gjort skillnad för lokala aktörer under hård press.

Civilsamhällets roll är viktigare än någonsin. När institutioner försvagas och rättsstatens principer urholkas är oberoende organisationer avgörande för att hålla makthavare ansvariga och ge röst åt de mest utsatta. Detta arbete kräver politisk vilja, resurser och en bred förståelse för att mänskliga rättigheter är grunden för fred och utveckling.

Framåt behöver vi fortsätta säkra vår finansiering, skapa plattformar och allianser för samarbete och förklara värdet av vårt arbete. År 2024 påminner oss om att kampen för mänskliga rättigheter är lång och ofta möter motstånd – men också om den kraft som finns i engagemang och solidaritet.

Vi vill rikta ett stort, varmt tack till alla MR-försvare och givare som är med och stöttar vårt arbete.



Lisa-Gun Bernerstedt
Ordförande

INLEDNING

Den här rapporten visar hur **Fonden för mänskliga rättigheter (MR-Fonden)**, med olika insatser, bidrar till vår målbild; att mänskliga rättigheter och allas lika värde respekteras och efterlevs. Rapporten görs årligen och riktar sig till alla de givare och partners som gör vårt arbete möjligt. Resultaten som redovisas är från 2024, men de är en effekt av en rad insatser som gjorts under många års tid i nära partnerskap med våra samarbetsorganisationer i Sverige, Colombia, Kuba, Myanmar, Uganda och Östeuropa. Mänskliga rättigheter genomsyrar allt vårt arbete – som mål och medel – i arbetet för en fredlig, rättvis och hållbar värld.

VAD VI ARBETAR FÖR

MR-Fondens vision är en fredlig värld där mänskliga rättigheter och allas lika värde respekteras och efterlevs, där samhällets aktörer har kunskap om sitt människorättsansvar och där var människa är medveten om sina rättigheter och har möjlighet att utkräva dem.

Sedan 1991 har vi arbetat med den internationella rätten som verktyg för att främja de mänskliga rättigheterna internationellt och i Sverige. Genom utbildning, internationellt samarbete, påverkan och granskningsarbete stärker vi rättighetsperspektivet hos statliga och icke-statliga aktörer i Sverige och internationellt genom. Vi vill därigenom främja respekten för och åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna.



Vi lägger särskild vikt vid att höja kompetensen inom området mänskliga rättigheter hos stat, kommun och civilsamhälle samt att stärka utsatta gruppers rättigheter.

I Sverige består den huvudsakliga målgruppen av beslutsfattare, myndigheter, organisationer och journalister. I samarbetsländerna är MR-Fondens ena målgrupp de människorättsorganisationer, som direkt berörs av MR-Fondens stöd men även dessa organisationers egna målgrupper, som ofta är lokalbefolkning respektive myndigheter. Den andra målgruppen i det internationella arbetet är nyckelpersoner vid myndigheter och rättsväsende.



▲ FN:s råd för mänskliga rättigheter i Genève är en viktig mötes- och beslutsplats

VÅR VERKSAMHET UNDER ÅRET

För att öka efterlevnaden av mänskliga rättigheter behövs kunskap om dem. MR-Fonden har därför under 2024 fortsatt att bidra med kunskapsutveckling genom samarbeten, utbildningar, seminarier och skrifter.

Under 2024 fortsatte MR-Fonden även sitt arbete med att granska och bevaka Sveriges efterlevnad av sina åtaganden utifrån de mänskliga rättigheterna. MR-Fonden avslutade det omfattande arbetet med att samordna civilsamhällets parallellrapport till FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter med att lämna in rapporten som 32 organisationer ställde sig bakom. Sverige granskades i FN i februari 2024 och MR-Fonden och ett antal andra civilsamhällesorganisationer deltog vid mötet.

Sedan 2023 samordnar MR-Fonden det största svenska människorättsnätverket ("MR-nätverket") med ett 70-tal medlemsorganisationer. I detta arbete ingår möten, kontakt med personer från exempelvis Regeringskansliet, FN och EU såväl som samverkan med Institutet för mänskliga rättigheter, länsstyrelser och kommunnätverk med fokus på mänskliga rättigheter.

Effekten av det tryck civilsamhället utsattes för under året märktes exempelvis på att organisationer som i vanliga fall ansvarar för samordning av olika FN-rapporter inte maktade med detta. Trots bristande tid och finansiering beslutade därför MR-Fonden att ansvara för en av dem, parallellrapporten inför granskningen av Sverige i Universal Periodic Review (UPR).



▲ Möte med Joan Carling, Right Livelihood-pristagare, tillsammans med Amnesty Sápmi och Stockholms sameförening.

Under året har vidareutvecklingen av MR-Fondens arbete inom fred, säkerhet och mänskliga rättigheter fortsatt med särskilt fokus på övergångsrättvisa (transitional justice). Arbetet med att driva det Svenska nätverket för övergångsrättvisa fortlöpte. MR-Fonden är även ansvarig för den svenska samordningen av kampanjen Gqual om bättre genderbalans i regionala och globala fora.

Fokus låg under 2024 på att synliggöra och granska svenska statens arbete med de två sanningskommissionerna; om det samiska folket samt tornedalingar, kväner och lantalaiset. MR-Fonden lämnade in ett remissvar om betänkandet från sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset och deltog i ett riksdagsseminarium anordnat av tornedalska riksförbundet om den bristande uppföljningen av rekommendationerna i kommissionens rapport. I samband med FN:s särskilda rapportörs landbesök till Sverige i början av året med anledning av sanningskommissionerna, anordnade vi ett välbesökt seminarium där rapportören summerade sina iakttagelser. Efter FN-rapportörens kritiska rapport utifrån landbesöket anordnade vi i november ett digitalt seminarium med fokus på rapportens rekommendationer. Vikten av att fortsätta granskningsarbetet blev tydligt utifrån de slutsatser som drogs under seminariet.

MR-Fonden deltog under året i Colombiagruppens arbete, nätverket med 14 svenska organisationer som arbetar för att öka kunskap och sprida information om freds- och människorättssituationen i Colombia. Verksamheten med syfte att stödja människorättsförsvarare i Latinamerika samt Karibien fortgick.

MR-Fonden fortsatte under 2024 genomförandet av ett civilsamhällestärkande projekt i Colombia, finansierat av Sida genom ForumCiv. MR-Fonden samarbetar med tre människorättsorganisationer i ett projekt bland annat med syfte att uppmärksamma och förbättra situationen för urbefolkningen. Samarbetet med tre organisationer i Myanmar kantades under året fortsatt av den militärkupp som genomfördes i februari 2021. Kuppen har inneburit en paralysering av samhället, kraftigt ökat våld mot civila, tvångsförflyttningar och riktade attacker mot de som uppfattas som motståndare till militärjuntan.

Samarbetsprojektet i Uganda med stöd av Svenska Institutet och som genomförs tillsammans med en av de främsta kvinnorrättsorganisationerna i landet fortsatte. Projektet fokuserar på att öka det politiska deltagande av kvinnor och skapa förståelse för hur detta bidrar till en positiv utveckling i landet. I november i samband med MR-dagarna besökte chefen för organisationen Sverige för deltagande i konferensen samt i diverse möten.

Med stöd av Svenska Institutet, har MR-Fonden under 2024 upprättat nya samarbeten i Östra Europa, med partnerorganisationer i exempelvis Ukraina och Georgien.

▼ Foto: MR-Fondens partner ACFODE, från utbildnings- och mentorskapsprogrammet "Voice for now mentoring program", i Uganda.



MR-Fondens strategiska kommunikationsarbete fokuserade på att informera om och uppmärksamma förändringarna inom det svenska biståndet. Vi skrev under ett stort antal debattartiklar och producerade egna, bland annat en om klimat och mänskliga rättigheter. MR-Fonden bjöds in att prata om den samiska sanningskommissionen och mänskliga rättigheter i spansk radio och deltog i ett panelsamtal anordnat av Uppsala universitet. Utöver detta uppmärksammade vi det nybeviljade 90-kontot.

Samverkan mellan MR-Fonden och huvudmannen Sensus studieförbund fortsatte under året och ett antal gemensamma aktiviteter genomfördes. Huvudmannen beviljade ett extra finansiellt stöd under året i ljuset av den finansiella situationen och för att särskilt stödja MR-Fondens samordning av MR-nätverket.

KVALITETSSÄKRING

MR-Fonden har väl utvecklade processer och rutiner för kvalitetssäkring som säkerställer att vår verksamhet är effektiv. Vi är en liten organisation med sex anställda och strävar efter att uppnå bästa möjliga resultat med små resurser. Vi arbetar i nära dialog med våra partners för att säkerställa att all verksamhet utgår från ett rättighetsbaserat arbetssätt och uppfyller överenskomna mål. Detta inkluderar regelbundna uppföljningar där vi granskar framsteg och utmaningar.

Vi besöker regelbundet våra partnerorganisationer för att på plats kunna observera och utvärdera projektens genomförande. Detta ger oss möjlighet att få en djupare förståelse för den lokala kontexten och att bygga starkare relationer med våra partners.

MR-Fondens verksamhet, rutiner och kontroller granskas regelbundet av våra finansiärer, vilket säkerställer att vi uppfyller de krav och förväntningar som ställs på oss. Utöver detta genomförs externa revisionsgranskningar av genomförda projekt för att säkerställa att vi arbetar effektivt och transparent. Dessa granskningar hjälper oss att identifiera områden för förbättring och att implementera förändringar för att optimera vår verksamhet.

Genom att kombinera dessa metoder strävar vi efter att upprätthålla en hög nivå av kvalitet, transparens och ansvarstagande i allt vi gör.

EXEMPEL PÅ RESULTAT FRÅN ÅRET

I **Colombia** har insatser för upprättelse för konfliktoffer bidragit till att stärka rättigheter och öka delaktigheten för särskilt utsatta grupper, såsom kvinnor, urfolk och småskaliga jordbrukare. Genom utbildning, påverkansarbete, psykosocialt och juridiskt stöd har lokala aktörer byggt kapacitet att utkräva sina rättigheter och aktivt delta i samhällsutvecklingen.



▲ Foto: MR-Fondens partner Akubadaura, från en workshop i Emberas-reservatet i Acandí, norra Chocó, Colombia.

I **Myanmar** har insatser bidragit till ökad kunskap bland människorättsaktörer om hur människorättsbrott ska dokumenteras för att rapporteras till FN och kunna användas i framtida sanningssökande och rättviseprocesser. Särskilt stöd har givits till kvinnor och HBTQI-personer som är särskilt utsatta i pågående väpande konflikter i landet.

▼ Foto: MR-Fondens partner i Myanmar, från en workshop om HBTQI-rättigheter.



På **Kuba** har civilsamhällesaktörer och lokala ledare fått ökad kunskap om sina rättigheter och skyldigheter utifrån nationell lagstiftning och internationella mänskliga rättigheter. Lokalbefolkningen har fått ökad möjlighet att hantera klimatrelaterade katastrofer, och kvinnliga egenföretagare har fått stöd i att starta företagsverksamheter.



▲ Charlotta Göller (MR-Fonden) och Yenya Pupo Cruz (fr lokala organisationen CCRD) tillsammans med egenföretagaren Lisy Delgado som deltar i ett nätverk för kvinnliga företagare och har fått stöd av CCRD för att starta sin egen jordbruksverksamhet.

I **Uganda** har utbildningar i demokrati och kvinnors rättigheter resulterat i uppstarten av kvinnogrupper och teaterpjäser, och stärkt egenmakt hos kvinnor i samhället samt ökat fokus på flickors utbildning och politiska deltagande.

▼ Foto: MR-Fondens partner ACFODE, vid ett nationellt möte om våld mot kvinnor och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), i Uganda



VÅR ORGANISATION, VERKSAMHET OCH INRIKTNING

Stiftelsen Fonden för mänskliga rättigheter (MR-Fonden) är en religiöst och partipolitiskt obunden stiftelse, vars verksamhet syftar till att stärka respekten för och skyddet av de mänskliga rättigheterna i Sverige och internationellt. Stiftelsen är icke vinstdrivande och finansieras genom verksamhets- och projektstöd, kostnadstäckning från olika uppdrag samt stöd från huvudmannen. Huvudman är Sensus studieförbund vars förbundsstyrelse utser MR-Fondens styrelse och dess ordförande.

MR-Fondens vision är en fredlig värld där mänskliga rättigheter och allas lika värde respekteras och efterlevs, där samhällets aktörer har kunskap om sitt människorättsansvar och där var människa är medveten om sina rättigheter och har möjlighet att utkräva dem. MR-Fonden har två huvudsakliga verksamhetsområden: ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt upprättelse för människorättskränkningar (övergångsrättvisa). Dessa två områden länkar båda i hög grad till hållbar fred och i vårt arbete inriktar vi oss bland annat på regionala institutioner för mänskliga rättigheter.

MR-Fonden vill i sin verksamhet visa hur folkrätten och de folkrättsliga instrumenten kan användas för att påverka samhällsutvecklingen i demokratisk och fredlig riktning. Vi arbetar utifrån ett rättighetsperspektiv i alla insatser, internt och externt. Vi är övertygade om att det är vår målgrupp - rättighetsbärarna - som bäst känner till sina egna behov och den kontext de lever i. Därför är det de själva som definierar sina behov och utformar insatserna. Detta tillvägagångssätt säkerställer att insatserna både är relevanta och hållbara, eftersom de är rotade i den verklighet som de är avsedda att påverka.

I våra partnersamarbeten fungerar vi som en katalysator för förändring genom att tillhandahålla finansiella medel och erbjuda stöd till våra lokala partners i deras arbete för mänskliga rättigheter. Genom att stärka lokala aktörer och respektera deras expertis och prioriteringar, säkerställer vi att våra insatser är effektiva och långsiktiga. Detta tillvägagångssätt främjar en genuin och hållbar utveckling, där de berörda har en aktiv roll i att forma sin egen framtid.



METODER FÖR VÅRT ARBETE

Stiftelsen Fonden för mänskliga rättigheter (MR-Fonden) grundades 1991 och är en religiöst och partipolitiskt obunden stiftelse, vars verksamhet syftar till att stärka respekten för och skyddet av de mänskliga rättigheterna i Sverige och internationellt. Stiftelsen är icke vinstdrivande och finansieras genom verksamhets- och projektstöd, kostnadstäckning från olika uppdrag samt stöd från huvudmannen. Huvudman är Sensus studieförbund vars förbundsstyrelse utser MR-Fondens styrelse och dess ordförande.

Kunskapshöjning - för att rättigheter ska kunna respekteras, skyddas och utkrävas behövs kunskap kring deras innebörd. MR-Fonden arbetar därför med att öka kunskapen om mänskliga rättigheter genom seminarier, utbildningar, rådgivning och genom skriftligt material.

Granskning - för att stärka individers tillgång till rättvisa och motverka framtida människorättskränkningar behövs kontinuerlig granskning av olika skyldighetsbärare. Genom parallellrapporter till t ex FN:s övervakningskommittéer, framtagandet av skriftligt material och deltagande i olika nätverk arbetar MR-Fonden med att syna hur stater lever upp till sina internationella åtaganden.

Opinionsbildning - för att synliggöra människorättsutmaningar och stärka det offentliga samtalet kring mänskliga rättigheter arbetar MR-Fonden opinionsbildande. Via debattartiklar, publikationer, rapporter, seminarier, möten, konferenser och nätverksbyggande verkar MR-Fonden för att såväl beslutsfattare som andra samhällsaktörer tillämpar ett rättighetsperspektiv inom sina respektive ansvarsområden.

Stöd till människorättsförsvarare - med människorättsförsvarare avses individer, grupper av människor eller organisationer som på ett fredligt sätt försvarar de mänskliga rättigheterna. Dessa är en viktig del i arbetet med att bevaka att rättigheter efterlevs samt att skydda utsatta. Människorättsförsvarare är ofta utsatta i sin verksamhet. MR-Fondens insatser avser stärka deras kapacitet med hänsyn till rådande riskbild. Det sker genom finansiellt stöd, psykosociala insatser, utbildning, erfarenhetsutbyten och tillträde till arenor där beslut fattas.

LÄRANDE OCH BIDRAG TILL FÖRÄNDRING

MR-Fondens förändringsteori utgår från ett rättighetsbaserat arbetssätt vilket både är målet och meningen med verksamheten. Genom att tillämpa principerna transparens, icke-diskriminering, delaktighet och ansvarsutkrävande i alla led tror vi att förändring är möjlig.

MR-Fonden har en hög ambition att göra skillnad med strategiskt inriktade insatser för att stärka och värna efterlevnaden av mänskliga rättigheter internationellt och i Sverige. Vårt uppdrag är att bevaka och granska hur i synnerhet de mest utsatta i samhället får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda liksom att arbeta genom och med lokalt förankrade partnerorganisationer inom civilsamhället.

Ett kontinuerligt lärande, utvecklings- och utvärderingsarbete pågår, både i projektgrupper samt i de organisatoriska planerings- och utvärderingsmöten som äger rum två gånger per år. Styrelsen får löpande effektrapporter på styrelsemötena samt vid årsslutsavstämningar. Riskanalyser på organisations- och programnivå görs löpande men i slutet av ett verksamhetsår görs en särskild genomgång av kansliet och i början av varje nytt år görs samma fördjupade genomgång av styrelsen; då antas även en uppdaterad organisationspolicy.

Vårt arbete utgår från femårsstrategier där vi under 2024 fortsatt implementeringen av strategin för 2021-2026. Varje år utarbetas verksamhetsplaner med mål för de olika verksamhetsdelarna som i sin tur ska leda till uppfyllandet av strategin. Dessa följer vi upp under planerings- och utvärderingsmöten och de rapporteras regelbundet till vår styrelse.

En lärdom från de senaste åren då MR-Fonden, likt andra svenska civilsamhällesorganisationer förlorat viktig statlig finansiering för vårt arbete med informations- och granskningsverksamhet, och internationella partnersamarbeten, har varit att vi behöver diversifiera vår finansiering ytterligare. Vi har därför påbörjat ett insamlingsarbete genom att utöka den del av vårt kommunikationsarbete som syftar till att sprida information om vår verksamhet och resultat. Vi har även påbörjat arbete med att identifiera och söka bidrag från andra finansiärer som EU, fonder och stiftelser.

Stort tack

till alla MR-försvare
och alla givare som
gör vårt arbete
möjligt



**FONDEN
FÖR
MÄNSKLIGA
RÄTTIGHETER**

Vill du också bli en MR-försvare?

- Ge en gåva till vårt arbete
- Delta i aktiviteter som vi anordnar – de publiceras i våra sociala medier
- Följa och gilla oss på sociala medier

Läs gärna mer på vår hemsida, eller kontakta oss via mail:



www.humanrights.se



info@humanrights.se

